

За підсумком розрахунку у депо виявлено «небажаний» рівень ризику за кількістю тяжких та смертельних травм. У цьому випадку керівник середньої ланки приймає рішення про подальші дії: не розпочинати роботу до усунення ризиків або вжити додаткових заходів безпеки, але при цьому несучи особисту відповідальність за можливі наслідки.

Перелік використаних джерел

1. Довідка про виробничий травматизм. URL: <https://mtu.gov.ua/content/ohorona.html?PrintVersion>.

2. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України 08.04.2014 № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-361-3-109>

ROPE TRANSPORT SYSTEM

КАНАТНО-ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА

Bartashevskiy S.Ye.

*PhD (Engineering),
Associate Professor,
Dnipro University of Technology,
Dnipro, Ukraine*

Барташевський С.Є.

*к.т.н., доцент,
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро, Україна*

Denischenko O.V.

*PhD (Engineering),
Associate Professor,
Dnipro University of Technology,
Dnipro, Ukraine*

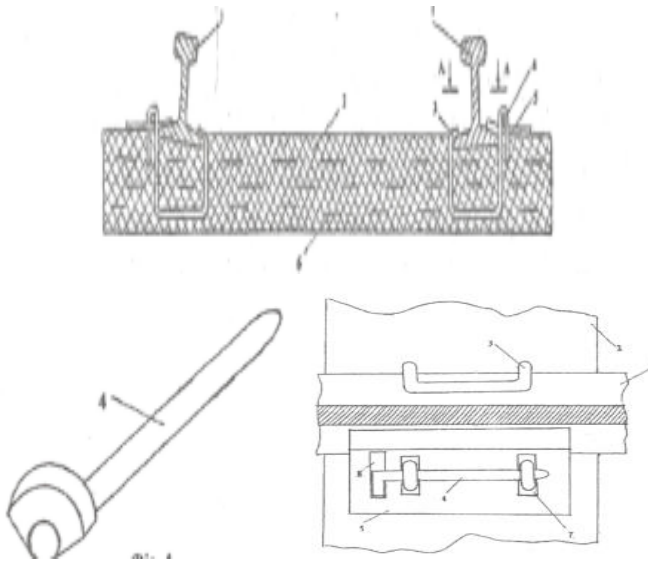
Денищенко О.В.

*к.т.н., доцент,
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»,
м. Дніпро, Україна*

Однією з найбільш серйозних проблем на вугільних шахтах є низька ефективність роботи колісно-рейкового транспорту та високий рівень травматизму. Зумовлено це специфікою гірничо-геологічних та гірничотехнічних умов. Наявність похилих та виробок знакозмінного профілю зумовлює ступінчастість транспорту, необхідність використання кінцевих канатних відкаток, що характеризуються

високим рівнем травматизму. Прояви пучення ґрунту в горизонтальних виробках призводять до деформації поздовжнього та поперечного профілю шляху, утворення локальних зон затоплень з покриттям рейкою шаром води та/або вугільно-породного бруду. Усе це призводить до зниження ефективності роботи локомотивної відкатки, відразу складів з рейок, «орлам» і, як наслідок, зростання травматизму. А також до високих трудовитрат на укладання та підтримання рейкових шляхів, проведення робіт з їх очищення та піддирки ґрунту. Запропоноване технічне рішення передбачає комплексний підхід, який полягає в одночасному використанні декількох оригінальних технічних рішень.

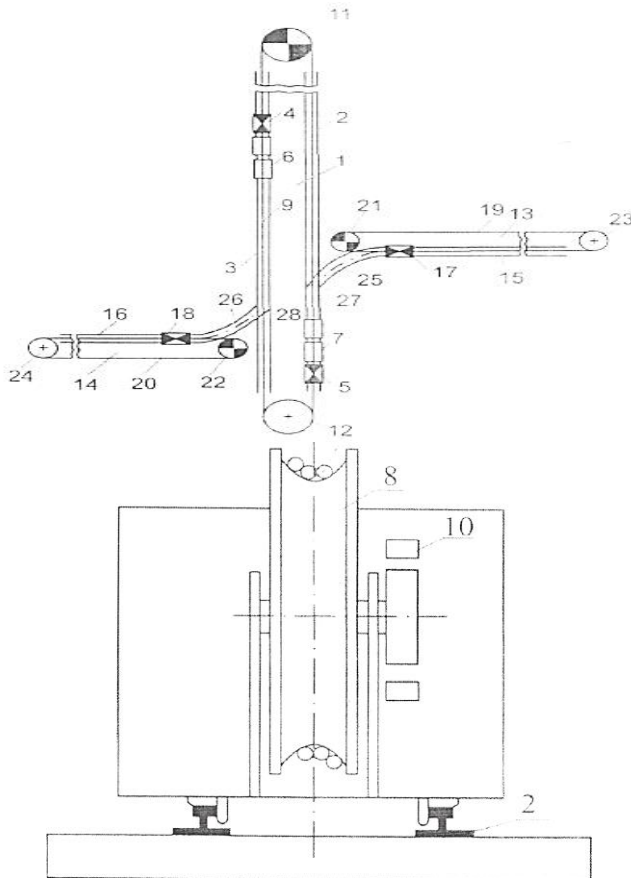
Оригінальну конструкцію полімерних шпал та кріплень, що полегшують укладання та ремонт шахтних рейкових шляхів (пат. № 115925 Шахтний рейковий шлях, рис. 1), що дозволяють швидко здійснювати укладання нових шляхів та проводити заміну традиційно застосовуваних шпал під час ремонту без застосування спеціальних інструментів.

Рис. 1. Шахтний рейковий шлях

На рис. 1 представлено: 1 – рейки, 2 – полімерні шпали у яких в процесі виготовлення виконані гнізда для підшви рейок, 6 – армуючі елементи, 3 – елементи кріплення у вигляді фігурної скоби, що залита

шпалу, 5 – металеві планки, 7, 8 – отвори для фігурних скоб та фіксуючого елемента, 4 – фіксуючий елемент. Канатно-транспортну систему, що використовує ряд канатних ґрунтових доріг з візками оригінальної конструкції, що дозволяють передавати склади, окремі партії або вагонетки за розгалуженою системою виробок за допомогою штовхачів, встановлених у зоні сполучення рейкових колій (пат. № 126207 Канатно-транспортна система).

Рис. 2. Канатна транспортна система, загальний вигляд (контури виробок не наведені)

На рис. 2 буксирний візок 2 із шківом тертя, вигляд за напрямом руху, гірничка виробка 1 з двома рейковими шляхами 2 і 3, на кожному з яких розміщено буксирні візки 4 і 5, зчеплені з складами вагонеток 6 і 7 відповідно.

На кожному з цих візків встановлено фрикційні шкиви 8, які охоплюються гілками замкнутого тягового каната 9, при цьому останній має зв'язок з реверсивним привідним фрикційним блоком 11 з нерегульованою частотою обертання та обвідним кінцевим блоком 12. Кожний шків 8 буксирних візків 4 і 5 обладнано регульованими колодковими гальмами 10. Кожен буксирний візок 4 і 5 обладнано колодковими колісними гальмами (на кресленнях не наведено), аналогічними за конструкцією гальмам шахтних електровозів. Дільничні виробки 13 та 14, які сполучаються з магістральною відкочувальною виробкою 1, мають по одному рейковому шляху 15 і 16 кожна, на яких розміщено по буксирному візку 17 і 18, обладнаному шківом тертя 8 із гальмом 10. Кожен шків тертя 8 буксирних візків 17 і 18 взаємодіє з відповідними замкнутими тяговими канатами 19 і 20, які пов'язані з відповідними реверсивними привідними фрикційними блоками 21 і 22 з нерегульованою частотою обертання та обвідними кінцевими блоками 23 і 24 аналогічно основній установці, конструкція якої наведена вище. На сполученнях магістральної виробки з дільничними розташовано штовхані вагонеток 25 та 26, наприклад канатні, та стрілочні переводи 27 і 28.

Машину для механізації очищення рейкових колій з приводом механізмів від шківа тертя, що приводиться в дію перемотуванням каната канатної ґрунтової дороги (пат. №120101 комплекс для очищення рейкової колії, рис. 3).

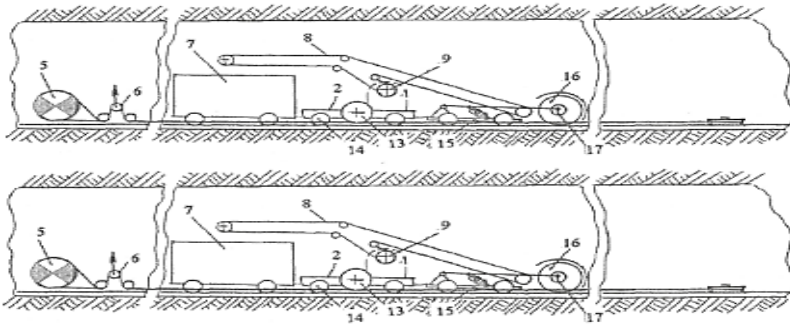

Рис. 3. Комплекс для очищення рейкової колії

На рис. 3 рейкова колія 1, двовісний візок 3 з очисним барабаном 16, який облаштовано електричним приводом 17, гідроциліндрами 15 і 23, буксирний візок 2 на колісних парах 14, на якому змонтований стрічковий перевантажувач 8 з приводом 9, шків тертя 13, гідронасос регульованої продуктивності 10. Візки 3 і 2 сполучені між собою та з вагонеткою 7 зчіпками і розташовані на рейках 1. Шків тертя 13 має фрикційний зв'язок із замкнутим канатом 4 і через нього з фрикційним шківом тертя 5 привідної станції 12, натяжною станцією 6, обвідним кінцевим блоком 18, направляючими блоками 31. Приводи рухомих механізмів комплексу об'єднані з насосом регульованої продуктивності 10 та обладнані: привод 9 стрічкового перевантажувача 8 – гідромотором 20, електричний привод 17 очисного барабана 16 гідромотором 21, колісна пара 14 візка 2 – гідромотором 22, важіль барабана 16 – гідроциліндрами 15 і 23. До складу гідравлічної системи входять також: трубопроводи 11, зворотний клапан 28, запобіжний клапан 29, золотники управління 24, 25, 26, та 27, контрольний манометр 30 і бак 19 з робочою рідиною.

Отже, застосування полімерних шпал з оригінальною системою кріплення дозволяє знизити трудовитрати на монтаж шляху та підвищити термін їхньої служби в агресивному середовищі. Також, застосування стаціонарних приводних блоків зі шківками тертя та сталевим канатом як гнучкий тяговий орган дозволить підвищити енергоозброєність та забезпечити ефективне та безпечне транспортування складів з вантажами та людьми по всій мережі гірничих виробок шахти, включаючи похилі та знакозмінного профілю, а також пологі, зі складною гіпсометрією ґрунту.

Перелік використаних джерел

1. Проектування транспортних систем і комплексів гірничих підприємств: навч. посіб. / О.М. Коптовець, Є. А. Коровяка, В.В. Яворська, Л.Н. Ширін, С.Є. Барташевський; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: Журфонд, 2023. 296 с.